

RHAN 4 – RHEOLAU GWEITHDREFN

RHEOLAU'R WEITHDREFN MYNEDIAD AT WYBODAETH

1 **Crynodeb o Hawliau**

Mae'r rheolau hyn yn grynodeb ysgrifenedig o hawliau'r cyhoedd i fynychu cyfarfodydd a hawliau'r cyhoedd ac aelodau'r Cyngor i arolygu a chopïo dogfennau. Cedwir copi o'r rheolau hyn yn Neuadd y Sir a bydd gan y cyhoedd yr hawl i'w harchwilio ar unrhyw adeg resymol ac i gymryd copi drwy dalu ffi resymol.

2 **Cwmpas**

Mae'r rheolau hyn yn berthnasol i bob cyfarfod o'r Cyngor, pwyllgorau Craffu, y Pwyllgor Safonau a Moeseg a Phwyllgorau Rheoleiddio (gan gynnwys y Pwyllgor Cynllunio) a chyfarfodydd cyhoeddus y Cabinet (a elwir gyda'i gilydd yn gyfarfodydd).

Bydd pob Cyfarwyddwr Corfforaethol yn Swyddog Priodol at ddibenion yr holl ddarpariaethau statudol a rheoleiddiol sy'n ymwneud â'r rhestru adnabod ac argaeledd papurau cefndir ar gyfer unrhyw adroddiad lle bo adroddiad o'r fath o fewn cwmpas y rheolau hyn ac mai Cyfarwyddwr Corfforaethol yw'r awdur cyfrifol neu'r un sy'n cyfrannu.

Bydd pob Cyfarwyddwr Corfforaethol yn gyfrifol am sicrhau cydymffurfiaeth â gofynion Deddf Diogelu Data 1998 ac o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000 mewn perthynas â'r data a'r wybodaeth o fewn maes y Deddfau hynny a ddelir yn ei adran a bydd yn gwneud yr holl drefniadau angenrheidiol o fewn yr adran at y diben hwnnw.

3 **Polisi Agoredrwydd**

Mae'r awdurdod yn dymuno bod mor agored â phosibl o ran rhannu mynediad i wybodaeth gyda Chynghorwyr a'r cyhoedd, fel y caniateir o fewn y gyfraith ac mewn perthynas â hawliau pobl eraill. Mae'r rheolau hyn yn ceisio ategu ac ychwanegu a pheidio â thynnu oddi wrth unrhyw hawliau statudol i wybodaeth (er enghraifft yn y Deddfau Diogelu data a'r Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth) a roddir i gynghorwyr a'r cyhoedd o bryd i'w gilydd. Nid yw'r rheolau hyn yn effeithio ar unrhyw hawliau mwy penodol i wybodaeth a geir mewn manau eraill yn y Cyfansoddiad hwn. Yn achos unrhyw esgeulustod neu wrthdaro rhwng y rheolau hyn neu'r Cyfansoddiad a hawliau statudol, hawliau statudol fydd yn trechu bob amser.

4 **Hawliau'r cyhoedd i fynychu cyfarfodydd**

Gall aelodau o'r cyhoedd fynychu pob cyfarfod yn ddarostyngedig yn unig i'r eithriadau yn y rheolau hyn. Mae'r hawl i fynychu cyfarfodydd yn amodol ar hawl y Cyngor i ddiarddel personau os yw eu hymddygiad yn afreolus neu os

ydynt yn camymddwyn yn y cyfarfod. Gall y wasg fod yn bresennol yn y rhan honno o unrhyw gyfarfod sy'n agored i'r cyhoedd.

4A **Ffilmio, Recordio a'r Cyfryngau Cymdeithasol**

- (a) Gall cyfarfodydd sy'n agored i'r cyhoedd o dan y rheolau hyn gael eu gweddarlledu gan y Cyngor. Bydd y protocol gweddarlledu (a gynhwysir yn rhan 5 o'r Cyfansoddiad) yn berthnasol i bob cyfarfod a gaiff ei weddarlledu.
- (b) (b) Caniateir ffilmio, recordio a defnyddio cyfryngau cymdeithasol eraill yn ystod cyfarfodydd sy'n agored i'r cyhoedd o dan y rheolau hyn, ar yr amod:
 - (i) Rhaid i'r recordiad neu'r trosglwyddiad beidio achosi unrhyw aflonyddwch na thynnu ei sylw at drefn dda a'r ffordd y mae'r cyfarfod yn rhedeg;
 - (ii) Bod hysbysiad wedi'i roi (ar agenda'r cyfarfod ac ar arwyddion y tu allan i'r cyfarfod) fel bod pawb sy'n bresennol yn y cyfarfod yn cael gwybod y gallant gael eu recordio ac wrth fynychu'r cyfarfod ystyrir eu bod yn cydsynio â hyn;
 - (iii) Rhaid i unrhyw recordiad fod yn agored, nid yn gudd;
 - (iv) Ni ddylid cofnodi na throsglwyddo unrhyw drafodion sy'n ymdrin ag unrhyw wybodaeth esempt neu gyfrinachol;
 - (v) Bydd gan y Cadeirydd ddisgresiwn, yn amodol ar ystyriaeth briodol o unrhyw sylwadau a chyngor cyfreithiol perthnasol, i wahardd cofnodi neu eithrio unrhyw un yr ystyrir yn rhesymol ei fod yn torri'r rheolau hyn;
 - (vi) Y person sy'n gwneud y recordiad neu'r trosglwyddiad yn llwyr gyfrifol am gydymffurfio â'r holl rwymedigaethau cyfreithiol sy'n deillio o'u gweithredoedd.

5 **Hysbysiadau o Gyfarfodydd**

- (a) Bydd yr awdurdod yn rhoi o leiaf dri diwrnod o rybudd o unrhyw gyfarfod drwy bostio manylion y cyfarfod ar yr hysbysfwrdd cyhoeddus yn Neuadd y Sir, Glanfa'r Iwerydd, Caerdydd ac ar wefan y Cyngor (www.cardiff.gov.uk).
- (b) Brys arbennig – os yw'r Swyddog Monitro yn ystyried bod mater mor sylweddol frys ac annisgwyl fel bod rhaid gwneud penderfyniad ac nad yw'n bosibl darparu 3 diwrnod clir o rybudd o ddyddiad y cyfarfod y mae'n rhaid gwneud y penderfyniad ynddo, yna gyda chytundeb Cadeirydd y corff dan sylw, awdurdodir y Swyddog Monitro i alw cyfarfod o'r fath, ar yr amod bod yr agenda a'r adroddiadau ar gael i'r cyhoedd ar yr adeg y caiff y cyfarfod ei alw.

6 **Mynediad i Agenda ac Adroddiadau cyn Cyfarfod**

Bydd y Cyngor yn gwneud copïau o'r agenda ac adroddiadau sy'n agored i'r cyhoedd ar gael i'w harchwilio ar wefan y Cyngor (www.cardiff.gov.uk) ac yn y swyddfa ddynodedig o leiaf dri diwrnod clir cyn cyfarfod. Os ychwanegir eitem at yr agenda yn ddiweddarach bydd y swyddog dynodedig yn sicrhau bod pob adroddiad o'r fath ar gael i'r cyhoedd cyn gynted ag y caiff yr adroddiad ei gwblhau a'i anfon at gynghorwyr.

7 Cyflenwi Copïau

Bydd y Cyngor yn cyflenwi i unrhyw berson, ar ôl talu am gostau postio a chostau eraill sydd wedi'u cyfiawnhau, gopïau o:

- (a) unrhyw agenda ac adroddiadau sy'n agored i'w harchwilio gan y cyhoedd;
- (b) unrhyw ddatganiadau neu fanylion pellach sy'n angenrheidiol i nodi natur yr eitemau yn yr agenda;
- (c) os gwêl y Swyddog Monitro'n dda, copïau o unrhyw ddogfennau eraill sy'n cael eu darparu i gynghorwyr mewn cysylltiad ag eitem.

8 Mynediad i gofnodion ar ôl cyfarfod

Bydd y Cyngor yn sicrhau bod copïau o'r canlynol ar gael am chwe blynedd ar ôl cyfarfod:

- (a) cofnodion y cyfarfod (neu gofnod o'r penderfyniadau a gymerwyd ynghyd â'r rhesymau dros bob un o gyfarfodydd y Cabinet) heb gynnwys unrhyw ran o'r cofnodion neu'r achosion sy'n datgelu gwybodaeth esempt neu gyfrinachol;
- (b) crynodeb o unrhyw achos nad ydynt agored i'r cyhoedd ac nad yw'r cofnodion yn agored i'w harchwilio yn darparu cofnod rhesymol o deg a chydlynol;
- (c) yr agenda ar gyfer y cyfarfod;
- (d) adroddiadau'n ymwneud ag eitemau pan oedd y cyfarfod yn agored i'r cyhoedd.

9 Papurau Cefndir

9.1 Rhestr o bapurau cefndir

Bydd y Swyddog Priodol yn nodi ym mhob adroddiad, neu ran o adroddiad, sydd ar gael i'r cyhoedd ei archwilio o dan Reol 6 neu 8 uwchben rhestr o'r dogfennau hynny (a elwir yn "bapurau cefndir") sy'n ymwneud â thestun yr adroddiad, neu'r rhan honno o'r adroddiad, sydd yn ei farn ef/hi:

- (a) datgelu unrhyw ffeithiau neu faterion y mae'r adroddiad neu ran bwysig o'r adroddiad yn seiliedig arnynt; ac
- (b) y dibynnir arnynt i raddau sylweddol wrth baratoi'r adroddiad.

ond nid yw'n cynnwys gwaith cyhoeddedig na'r rhai sy'n datgelu gwybodaeth esempt neu gyfrinachol (fel y'i diffinnir yn Rheol 10) (ac mewn perthynas ag adroddiadau'r Cabinet, cyngor unrhyw gynghorydd gwleidyddol).

9.2 Archwiliad Cyhoeddus o Bapurau Cefndir

Bydd y Cyngor yn sicrhau fod un copi o bob un o'r dogfennau ar y rhestr o bapurau cefndir ar gael gyfer archwiliad cyhoeddus am bedair blynedd ar ôl dyddiad y cyfarfod.

10 Gwybodaeth Gyfrinachol ac Esempt

10.1 Gwybodaeth Gyfrinachol - Gofyniad i Wahardd y Cyhoedd

Mae'n rhaid gwahardd y cyhoedd o gyfarfodydd pryd bynnag y mae'n debygol, o ystyried natur y busnes a gaiff ei drin neu â natur y gweithrediadau, y byddai gwybodaeth gyfrinachol yn cael ei datgelu.

10.2 Gwybodaeth Esempt - Disgresiwn i Wahardd y Cyhoedd

Gellir gwahardd y cyhoedd o gyfarfodydd pryd bynnag y mae'n debygol, o ystyried natur y busnes a gaiff ei drin neu â natur y gweithrediadau, y byddai gwybodaeth esempt yn cael ei datgelu. Os bydd y cyfarfod yn pennu hawliau neu rwymedigaethau sifil unrhyw berson, neu'n effeithio'n andwyol ar ei eiddo, mae Erthygl 6 o Ddeddf Hawliau Dynol 1998 yn sefydlu rhagdybiaeth y cynhelir y cyfarfod yn gyhoeddus oni bai bod gwrandawriad preifat yn angenrheidiol ar gyfer un o'r rhesymau a bennir yn Erthygl 6. Bydd sylw dyledus yn cael ei roi i ddymuniadau'r unigolyn os yw'n dewis cynnal y gwrandawriad yn breifat os yw'r gyfraith yn caniatáu hynny.

10.3 Ystyr Gwybodaeth Gyfrinachol

Mae gwybodaeth gyfrinachol yn golygu gwybodaeth a roddir i'r Cyngor gan un Adran o'r Llywodraeth (gan gynnwys Llywodraeth Cynulliad Cymru) ar delerau sy'n gwahardd ei datgelu i'r cyhoedd neu wybodaeth nad oes modd ei datgelu'n gyhoeddus yn rhinwedd unrhyw ddeddfiad neu Orchymyn Llys.

10.4 Ystyr Gwybodaeth Eithriadig

Diffinnir gwybodaeth esempt yn Atodlen 12A, rhan 4, o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 fel gwybodaeth sy'n dod o fewn y 10 categori canlynol (yn amodol ar unrhyw gymhwyster):

		LEGISLATIVE REFERENCE
1. Gwybodaeth yn ymwneud ag unigolyn penodol	Gwybodaeth esempt os ac ar yr amod fod, fel yn holl amgylchiadau'r achos, bod budd y cyhoedd o ran cynnal yr esemptiad yn drech na budd cyhoeddus o ddatgelu'r wybodaeth	Mae paragraff 12 o Atodlen 12A, Rhan 4 o'r Ddeddf Llywodraeth Leol 1972

		LEGISLATIVE REFERENCE
2. Gwybodaeth sy'n debygol o ddatgelu pwy yw unigolyn	Gwybodaeth esempt os ac ar yr amod fod, fel yn holl amgylchiadau'r achos, bod budd y cyhoedd o ran cynnal yr esemptiad yn drech na budd cyhoeddus o ddatgelu'r wybodaeth	Paragraff 13 o Atodlen 12A, Rhan 4 o'r Ddeddf Llywodraeth Leol 1972
3. Gwybodaeth sy'n ymwneud â materion ariannol neu faterion busnes unrhyw berson penodol (gan gynnwys y Cyngor) <i>Sylwer: Mae 'materion ariannol neu fusnes' yn cynnwys gweithgareddau a ystyrir, yn ogystal â rhai'r gorffennol neu'r presennol,</i>	Gwybodaeth esempt os ac ar yr amod fod, fel yn holl amgylchiadau'r achos, bod budd y cyhoedd o ran cynnal yr esemptiad yn drech na budd cyhoeddus o ddatgelu'r wybodaeth. Nid yw gwybodaeth sy'n dod o fewn paragraff 3 yn wybodaeth eithriedig yn rhinwedd y paragraff hwnnw os yw'n ofynnol ei chofrestru o dan – (a) Y Deddfau Cwmnïau (fel y'u diffinnir yn adran 2 o Ddeddf Cwmnïau 2006) (b) Y Ddeddf Cymdeithasau Cyfeillgar 1974 (c) Y Ddeddf Cymdeithasau Cyfeillgar 1992 (d) y Deddfau Cymdeithasau Diwydiannol a Darbodus 1965 i 1978 (e) Deddf Cymdeithasau Adeiladu 1986 (f) the Charities Act 2011	Paragraph 14 of Schedule 12A, Part 4 of the Local Government Act 1972

CATEGORY	QUALIFICATION	LEGISLATIVE REFERENCE
<p>4. Gwybodaeth sy'n ymwneud ag unrhyw ymgynghoriadau neu drafodaethau, neu ymgynghoriadau neu drafodaethau sydd wedi'u hystyried, mewn cysylltiad ag unrhyw fater sy'n gysylltiedig â chysylltiadau Llafur sy'n codi rhwng yr awdurdod neu un o Weinidogion y Goron a chyflogeion neu ddeiliaid swyddi o dan yr awdurdod</p> <p><i>Sylwer: Mae 'materion yn ymwneud â chysylltiadau Llafur' fel y'u pennir ym mharagraffau (a) i (g) o adran 218(1) o Ddeddf Undebau Llafur a Chysylltiadau Llafur (Cydgrynhoi) 1992 h.y. materion a allai fod yn destun anghydfod masnach</i></p>	<p>Gwybodaeth esempt os ac ar yr amod fod, fel yn holl amgylchiadau'r achos, bod budd y cyhoedd o ran cynnal yr esemptiad yn drech na budd cyhoeddus o ddatgelu'r wybodaeth</p>	<p>Paragraff 15 o Atodlen 12A, Rhan 4 o'r Ddeddf Llywodraeth Leol 1972</p>
<p>5. Gwybodaeth y gellid cynnal hawliad am fraint broffesiynol gyfreithiol mewn perthynas â hi mewn achosion cyfreithiol</p>		<p>Paragraff 16 o Atodlen 12A, Rhan 4 o'r Ddeddf Llywodraeth Leol 1972</p>
<p>6. Gwybodaeth sy'n datgelu bod yr awdurdod yn bwriadu – rhoi, o dan unrhyw ddeddfiad, hysbysiad o dan neu yn rhinwedd pa ofynion a osodir ar berson; neu gwneud gorchymyn neu gyfarwyddyd o dan unrhyw ddeddfiad</p>	<p>Gwybodaeth esempt os ac ar yr amod fod, fel yn holl amgylchiadau'r achos, bod budd y cyhoedd o ran cynnal yr esemptiad yn drech na budd cyhoeddus o ddatgelu'r wybodaeth</p>	<p>Paragraff 17 o Atodlen 12A, Rhan 4 o'r Ddeddf Llywodraeth Leol 1972</p>

	QUALIFICATION	LEGISLATIVE REFERENCE
7. Gwybodaeth yn ymwneud ag unrhyw gamau a gymerwyd neu sydd i'w cymryd mewn cysylltiad ag atal, ymchwilio neu erlyn troseddau	Gwybodaeth esempt os ac ar yr amod fod, fel yn holl amgylchiadau'r achos, bod budd y cyhoedd o ran cynnal yr esemptiad yn drech na budd cyhoeddus o ddatgelu'r wybodaeth	Paragraff 18 o Atodlen 12A, Rhan 4 o'r Ddeddf Llywodraeth Leol 1972
Yn ogystal â'r categorïau y cyfeirir atynt uchod, bydd y categorïau canlynol yn berthnasol i drafodion y Pwyllgor Safonau a Moeseg a'i is-bwyllgor yn unig mewn cysylltiad ag ymchwilio i honiad(au) o dorri Cod Ymddygiad Aelodau'r Cyngor		
8. Gwybodaeth sy'n ddarostyngedig i unrhyw rwymedigaethau cyfrinachedd.	Nid yw gwybodaeth ond yn eithriedig pan fo cyfarfod o Bwyllgor Safonau a Moeseg yn cael ei gynnull i ystyried mater a gyfeiriwyd o dan ddarpariaethau adrannau 70(4) neu (5), neu 71(2) o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000	Paragraff 18A o Atodlen 12A, Rhan 4 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 (a fewnosodwyd gan Reoliadau Diwygiedig Pwyllgorau Safonau (Cymru) 2007)
9. Gwybodaeth sy'n ymwneud mewn unrhyw ffordd â materion sy'n ymwneud â diogelwch gwladol.	Nid yw gwybodaeth ond yn eithriedig pan fo cyfarfod o Bwyllgor Safonau a Moeseg yn cael ei gynnull i ystyried mater a gyfeiriwyd o dan ddarpariaethau adrannau 70(4) neu (5), neu 71(2) o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000	Paragraff 18B o Atodlen 12A, Rhan 4 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 (a fewnosodwyd gan Reoliadau Diwygiedig Pwyllgorau Safonau (Cymru) 2007)
10. Trafodaethau'r Pwyllgor Safonau a Moeseg neu is-bwyllgor y Pwyllgor Safonau a Moeseg a sefydlwyd o dan ddarpariaethau Rhan 3 o Ddeddf Llywodraeth Leol 2000 wrth ddod i unrhyw gasgliad ar fater a gyfeiriwyd ato.		Paragraff 18C o Atodlen 12A, Rhan 4 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972 (a fewnosodwyd gan Reoliadau Diwygiedig Pwyllgorau Safonau (Cymru) 2007)

Nid yw gwybodaeth sy'n dod o fewn unrhyw un neu ragor o baragraffau 1 – 7 yn eithriedig os yw'n ymwneud â datblygiad arfaethedig y gall y Cyngor roi caniatâd

cynllunio ar ei gyfer ei hun o dan reoliad 3 o Reoliadau Cyffredinol Cynllunio Sir a Thref 1992.

10.5 Datgelu gan Aelodau

Ni fydd aelodau'n gwneud gwybodaeth sy'n gyfrinachol neu'n eithriedig yn gyhoeddus heb gydsyniad yr Awdurdod, neu ddatgelu gwybodaeth a roddwyd yn gyfrinachol i unrhyw un heblaw am aelod neu Swyddog sydd â'r hawl i'w wybod oni bai y caiff ei awdurdodi fel arall gan y gyfraith..

10.6 Buddiant cyhoeddus

Dim ond os caiff asesiad o fudd y cyhoedd ei wneud y caniateir trin gwybodaeth o fewn categorïau 1 i 4, 6 a 7 a nodir yn Rheol 10.4 fel esempt

Bydd budd y cyhoedd yn cael ei asesu ar sail achosion unigol gan roi sylw i'r holl ffactorau perthnasol gan gynnwys y canlynol ond heb fod yn gyfyngedig iddynt, er mwyn sicrhau cydbwysedd priodol rhwng yr hawl i wybod, yr hawl i breifatrwydd personol a'r ddarpariaeth o lywodraeth effeithiol.

Wrth wneud asesiad o'r fath, rhaid i'r swyddog priodol ystyried unrhyw ragfarn berthnasol a allai gael ei achosi i'r Cyngor neu unrhyw barti arall pe bai'r wybodaeth yn cael ei datgelu, gan ystyried cyd-destun llawn unrhyw ddatgeliad. Gellir ystyried a fyddai datgelu yn torri unrhyw rwymedigaeth cyfrinachedd nad yw o fewn Rheol 10.3, neu hawliau unrhyw unigolyn o dan Ddeddf Diogelu Data 1998 neu'r Ddeddf Hawliau Dynol 1998.

Ystyrir y ffaith y gellir cyflwyno prawf budd y cyhoedd drwy ganiatáu mynediad at wybodaeth a fyddai'n:

- (a) hybu dealltwriaeth o faterion y dydd a chyfranogi i'w trafod;
- (b) hwyluso tryloywder ac atebolrwydd yn y gwaith o graffu ar benderfyniadau a wneir gan y Cyngor a'i wella;
- (c) hwyluso tryloywder ac atebolrwydd wrth wario arian cyhoeddus;
- (d) helpu unigolion i ddeall y penderfyniadau y mae'r Cyngor yn eu gwneud sy'n effeithio ar eu bywydau;
- (e) tynnu sylw at wybodaeth sy'n effeithio ar ddiogelwch y cyhoedd neu sy'n berygl i'r amgylchedd;
- (f) cyfrannu at weinyddu cyfiawnder a gorfodi'r gyfraith neu atal neu ganfod troseddu neu ddal neu erlyn troseddwy;
- (g) diogelu'r cyhoedd rhag cynhyrchion anniogel neu fasnachwyr neu bractisau twyllodrus.

Wrth wneud asesiad o'r fath ystyrir bod y ffactorau canlynol yn amherthnasol:

- (a) embaras posibl i'r Cyngor neu ei Swyddogion;
- (b) posibilrwydd o golli hyder yn y Cyngor neu gorff cyhoeddus arall;
- (c) statws y personau sy'n ymwneud â'r pwnc dan sylw;
- (d) y risg y bydd y cyhoedd yn camddechongli'r wybodaeth.

10.7 **Gwahardd y Cyhoedd**

Bydd penderfyniad i wahardd y cyhoedd o gyfarfod o dan y Rheol hon yn cael ei wneud yn unol â Rheolau Gweithdrefnau'r Cyngor, Rheolau Gweithdrefnau'r Pwyllgor, neu Reolau Gweithdrefnau'r Cabinet fel y bo'n briodol.

11 **Gwahardd Mynediad gan y Cyhoedd i Adroddiadau**

Cyn cyfarfod, os gwêl y Swyddog Priodol ef yn dda, gall y Cyngor wahardd y cyhoedd rhag cael mynediad i'r adroddiad llawn neu ran o'r adroddiad sydd yn ei farn ef neu hi yn ymwneud ag eitemau o fusnes pan na fydd y cyfarfod, yn unol â Rheol 10, yn debygol o fod yn agored i'r cyhoedd. Bydd adroddiadau o'r fath neu rannau o adroddiadau yn cael eu nodi "Nid ar gyfer Cyhoeddi" ynghyd â'r categori o wybodaeth sy'n debygol o gael ei ddatgelu. Ar ôl y cyfarfod mae'r mynediad i'r adroddiad yn ddarostyngedig i Reol 8.

Os yw'r penderfyniad i eithrio mynediad wedi golygu bod angen gwneud penderfyniad ynghylch budd y cyhoedd, bydd y Swyddog Priodol yn cadw nodyn o'i resymau/rhesymau dros y penderfyniad.

12 **Cymhwyso Rheolau i'r Cabinet**

- (a) Mae rheolau 12 – 18 yn gymwys i'r Cabinet.
- (b) Ni fydd y Cabinet yn cynnal unrhyw fusnes ffurfiol nac yn cymryd unrhyw benderfyniad gweithredol yn breifat ac eithrio fel y caniateir o dan Reol 10 neu'r gyfraith.
- (c) Os yw'r Cabinet yn cyfarfod i wneud penderfyniad gweithredol, yna rhaid iddo hefyd gydymffurfio â rheolau 1 – 11. Er mwyn osgoi amheuaeth nid yw rheolau 1 -11 yn gymwys i gyfarfodydd y Cabinet pan nad oes penderfyniad gweithredol i'w wneud, ac unig ddiben hynny yw:-
 - (i) i gyflogeion friffio Cyngorwyr, neu
 - (ii) i drafodaethau anffurfiol ddigwydd nad ydynt yn mynd mor bell â busnes ffurfiol neu gymryd penderfyniad gweithredol, neu
 - (iii) cyfarfod â chynrychiolwyr cyrff eraill i drafod y dull o ymdrin â phwnc penodol.

13 **Cofnod o Benderfyniadau**

Ar ôl unrhyw gyfarfod o'r Cabinet, boed yn gyhoeddus neu'n breifat, bydd y Swyddog Monitro, cynrychiolydd y Swyddog Monitro neu, lle nad oedd swyddog yn bresennol, y sawl a oedd yn llywyddu'r cyfarfod, yn cynhyrchu cofnod ysgrifenedig o bob penderfyniad a wnaed yn y cyfarfod hynny cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol. Bydd y cofnod yn cynnwys datganiad o'r dyddiad, y rhesymau dros bob penderfyniad gweithredol, manylion unrhyw opsiynau amgen a ystyriwyd ac a wrthodwyd yn y cyfarfod naill ai'n uniongyrchol neu drwy gyfeirio at yr adroddiad, manylion unrhyw ddatganiad o fuddiant a manylion unrhyw ymgynghori a gymerwyd a chydymffurfio'n gyffredinol â gofynion cyfreithiol o ran cofnodi'r penderfyniad gweithredol.

Bydd cofnod o benderfyniad i wahardd y cyhoedd yn unol â Rheol 10 yn nodi'r categori o wybodaeth esempt neu gyfrinachol a, lle y bo'n briodol, unrhyw benderfyniad perthnasol o fudd y cyhoedd.

Bydd cofnod o'r penderfyniad yn cael ei gyhoeddi yn y Gofrestr Penderfyniadau Gweithredol ac yn cael ei gylchredeg i'r holl Aelodau gan Swyddfa Fusnes y Cabinet. Bydd y gofrestr ar gael i'w harchwilio gan y cyhoedd yn Neuadd y Sir ac ar safle'r Cyngor ar y rhynggrwyd.

14 **Cyfarfodydd Cabinet yn ymwneud â materion nad ydynt yn benderfyniadau gweithredol**

Bydd y Cabinet yn penderfynu a fydd cyfarfodydd lle na gafodd unrhyw benderfyniadau gweithredol eu gwneud yn cael eu cynnal yn gyhoeddus neu'n breifat. Bydd gan Aelodau'r Cabinet neu ei bwyllgorau hawl i gael tri diwrnod gwaith clir o rybudd am gyfarfod y maent yn cael ei alw iddo, oni bai bod y cyfarfod yn cael ei gynnull ar fyr rybudd fel mater o frys.

15 **Y Blaengynllun**

15.1 **Cyfnod y Blaengynllun**

Er mwyn hyrwyddo agoredrwydd ac effeithlonrwydd wrth wneud penderfyniadau, mae'r Cyngor yn cadw Blaengynllun o benderfyniadau gweithredol a ragwelir. Mae'r blaengynllun yn cynnwys cyfnod o 12 mis o'r dyddiad cyhoeddi a chaiff ei ddiweddarau bob mis ar sail dreigl.

15.2 **Cynnwys y Blaengynllun**

Mae'r Blaengynllun yn ceisio rhagweld yr holl benderfyniadau sydd i'w gwneud gan y Cabinet a chan y Prif Weithredwr a'r Cyfarwyddwyr Corfforaethol o dan bwerau dirprwyedig. Mae pob Cyfarwyddwr Corfforaethol, a/neu Brif Swyddog mewn partneriaeth â'r Aelod Cabinet perthnasol yn gyfrifol am nodi anghenion gwneud penderfyniadau yn y dyfodol ac am hysbysu Swyddfa Fusnes y Cabinet. Mae Rheolwr Swyddfa'r Cabinet yn cadw'r Blaengynllun sydd ar gael i'w archwilio gan y cyhoedd yn Neuadd y Sir ac ar safle'r Cyngor ar y rhynggrwyd.

Bydd yn disgrifio'r manylion a ganlyn cyn belled ag y bo'r wybodaeth ar gael neu y gellid yn rhesymol ei chael:

- (a) y mater y mae penderfyniad i'w wneud mewn perthynas ag ef;
- (b) manylion y sawl sy'n gwneud y penderfyniad;
- (c) crynodeb byr o'r materion;
- (d) crynodeb byr o'r rhesymau dros unrhyw argymhelliad
- (e) drafft o'r argymhelliad arfaethedig;
- (f) y dyddiad, neu'r cyfnod y bydd y penderfyniad yn cael ei wneud;
- (g) manylion y prif grwpiau y mae'r sawl sy'n penderfynu yn bwriadu ymgynghori â hwy cyn gwneud y penderfyniad;
- (h) y Swyddog Arweiniol cyfrifol;
- (i) swyddog cyswllt; a

(j) statws y penderfyniad lle:

- (i) Gwyrdd = Penderfyniadau o natur ddyddiol annadleuol nad ydynt yn debygol o gael eu galw i mewn.
- (ii) Melyn = Penderfyniadau o natur fwy sensitif, a allai fod yn ddadleuol neu natur nad yw'n arferol. Fel arfer byddai'r rhain yn cael eu dwyn gerbron y Cabinet i benderfynu arnynt, heb graffu gyntaf, er y gwneir dyfarniad ym mhob achos o ran craffu cyn penderfynu, a'r posibilrwydd o alw i mewn.
- (iii) Coch = Penderfyniadau yn ymwneud â swyddogaethau lefel uchel sy'n ymwneud â chreu polisi yn rhan o'r Fframwaith Polisi a Chyllidebu lle y byddai'r Cabinet yn gwneud cynnig i'r Cyngor fel arfer. Ar gyfer penderfyniadau o'r fath, mae angen craffu cyn y gwneir argymhelliad y Cabinet.

Nid oes angen cynnwys gwybodaeth wedi'i heithrio yn y Blaengynllun ac ni ellir cynnwys gwybodaeth gyfrinachol.

15.3 Gwybodaeth Ychwanegol sy'n Gysylltiedig ag Eitemau'r Blaengynllun

Unrhyw berson sy'n dymuno:

- (a) cyflwyno sylwadau i'r Cabinet neu'r sawl sy'n cymryd y penderfyniad ynghylch mater y mae penderfyniad i'w wneud mewn perthynas ag ef;
- (b) gwneud cais am wybodaeth neu ddogfennau ychwanegol sy'n ymwneud â phenderfyniad arfaethedig (os o gwbl) wrth iddynt ddod ar gael

cysylltu â'r swyddog cyswllt enwebedig. Nid yw cynnwys mater yn y blaengynllun yn creu unrhyw hawl i weld gwybodaeth sy'n gyfrinachol neu sydd wedi'i heithrio fel y'i diffinnir yn Rheol 10.

16 Penderfyniadau Gweithredol gan Aelodau unigol y Cabinet

Mae'n bosibl na fydd aelodau unigol o'r Cabinet yn arfer pwerau dirprwyedig yn unol â'r Cynllun Dirprwyo.

16.1 Cofnod o benderfyniadau unigol y cyflogai

Os gwneir penderfyniad gan gyflogai o dan bwerau dirprwyedig, bydd y cyflogai hwnnw'n gyfrifol am gadw cofnod o benderfyniad o'r fath a'r rheswm dros y penderfyniad sy'n ddigonol at ddibenion archwilio a tystiolaethol ar gyfer sicrhau bod pawb sydd angen gwybod yn cael gwybod yn brydlon am y penderfyniad a bod y penderfyniad a'r cofnod ohono yn cyd-fynd â gofynion y cynllun dirprwyo y mae'n cael ei wneud oddi tano, ac unrhyw ganllawiau ar wneud penderfyniadau a gyhoeddir gan y Swyddog Monitro. Caiff penderfyniadau a wneir gan y Prif Weithredwr neu Gyfarwyddwr Corfforaethol eu cynnwys yn y Gofrestr Penderfyniadau Gweithredol a gyhoeddir. (Gweler Rheol 13).

17 Hawliau Mynediad Ychwanegol gan Aelodau Pwyllgorau Craffu

17.1 Hawliau i gopïau

Yn amodol ar Reol 17.2 isod, bydd gan aelod o Bwyllgor Craffu (gan gynnwys eu his-bwyllgorau a'u grwpiau gorchwyl) yr hawl i gael copïau o unrhyw ddogfen sydd ym meddiant neu o dan reolaeth y Cabinet, neu ei bwyllgorau ac sy'n cynnwys deunydd yn ymwneud â:

(a) unrhyw fusnes a drafodir mewn cyfarfod cyhoeddus neu breifat o'r Cabinet, neu ei bwyllgorau; neu

(b) unrhyw benderfyniad a wneir gan aelod unigol o'r Cabinet.

17.2 Cyfyngu ar Hawliau

Ni fydd gan unrhyw aelod o bwyllgor craffu hawl i unrhyw ran o ddogfen sy'n cynnwys gwybodaeth esempt neu gyfrinachol neu gyngor gan gynghorydd neu gynorthwyydd gwleidyddol oni bai bod y wybodaeth honno'n berthnasol i:

(a) gweithred neu benderfyniad sy'n cael ei adolygu neu ei graffu neu y bwriedir iddo gael ei graffu gan y pwyllgor hwnnw neu gan is-bwyllgor o'r pwyllgor hwnnw neu;

(b) ei fod yn berthnasol i unrhyw adolygiad sydd wedi ei gynnwys mewn unrhyw raglen o waith y pwyllgor craffu neu is-bwyllgor i'r pwyllgor hwnnw.

Os oes unrhyw amheuaeth, bydd y swyddog monitro yn penderfynu a yw amod (a) neu (b) yn berthnasol.

17.3 Datgelu

Mae gwybodaeth esempt neu gyfrinachol a roddir i aelod yn unol â Rheol 17.1 yn parhau i fod yn esempt neu'n gyfrinachol ac mae'n ddarostyngedig i Reol 10.5.

18 Hawliau Mynediad Ychwanegol i Aelodau

18.1 Deunydd sy'n ymwneud â busnes y Cyngor a'r Cabinet

Bydd hawl gan bob Cynghorydd i archwilio unrhyw ddogfen sydd ym meddiant neu dan reolaeth:

(i) y Cyngor sy'n ymwneud â busnes a drafodwyd neu sydd i gael ei drafod mewn cyfarfod o'r Cyngor, neu bwyllgor neu is-bwyllgor; neu

(ii) y Cabinet (neu ei bwyllgorau) sy'n ymwneud ag unrhyw fusnes sy'n cael ei drin mewn cyfarfod gwneud penderfyniadau ar ôl i'r cyfarfod hwnnw ddod i ben neu sy'n ymwneud ag unrhyw benderfyniad a wnaed gan aelod unigol o'r Cabinet lle y'i caniateir gan y Cynllun Dirprwyo yn syth ar ôl i'r penderfyniad gael ei wneud

oni bai bod naill ai (a) neu (b) isod yn berthnasol:-

- (a) mae'n cynnwys gwybodaeth esempt sy'n dod o fewn paragraffau 1, 2, 4, 5 neu 7 o'r categorïau o wybodaeth esempt yn Rheol 10; Neu
- (b) mewn perthynas â deunydd y Cabinet, mae'n cynnwys cyngor cynghorydd gwleidyddol.
- (c) ar yr amod na fydd y cyfyngiad yn Rheol 18.1(a) uchod yn berthnasol i Gynghorydd sy'n arweinydd grŵp gwleidyddol yn unol â Rheoliadau Llywodraeth Leol (Pwyllgorau a Grwpiau Gwleidyddol) 1990.

18.2 Natur hawliau

Mae hawliau aelod o dan Reol 18 yn ychwanegol at unrhyw hawl arall a all fod ganddo/ganddi, gan gynnwys:

- (a) hawl cyfraith gwlad i archwilio dogfennau pan fo hynny'n angenrheidiol er mwyn i aelod gyflawni ei ddyletswyddau. Dylai unrhyw Aelod sy'n mynnu bod 'angen gwybod' mewn perthynas â dogfennau nad ydynt ar gael fel arall o dan y rheolau hyn wneud cais i'r Swyddog Monitro.
- (b) yr hawliau statudol sydd ar gael i unrhyw berson o dan y Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000 a'r Rheoliadau Gwybodaeth Amgylcheddol 2005.
- (c) hawl yr Aelodau, o dan adran 228 o Ddeddf Llywodraeth Leol 1972, i archwilio cyfrifon y Cyngor ac unrhyw un o Swyddogion Priodol y Cyngor.

Wrth arfer hawliau mynediad i wybodaeth bydd yr aelodau'n ystyried unrhyw ganllawiau a gyhoeddir gan y Swyddog Monitro a'r Aelod / Swyddog a mynediad aelodau i Brotocolau Mynediad i brotocolau gwybodaeth.

19 Cofrestr o Aelodau'r Cabinet

Bydd cofrestr gyfredol a fydd ar agor i'r cyhoedd yn cael ei chadw yn Neuadd y Sir ac yn cael ei chyhoeddi ar wefan y Cyngor yn nodi:-

- (a) enw a chyfeiriad pob Cynghorydd sy'n aelod o'r Cabinet a'r ward y mae'r Cynghorydd yn ei gynrychioli;
- (b) enw a chyfeiriad pob aelod o bob un o bwyllgorau'r Cabinet;
- (c) swyddogaethau'r Cabinet sydd, am y tro, yn cael eu harfer gan aelodau unigol o'r Cabinet; a
- (d) o ran pob swyddogaeth, enw'r aelod o'r Cabinet sy'n ei gyflawni.